Sint Lucas Tijdschrift

Opgedragen aan Dr. Louis LIBBRECHT

Nr 2 - 1978

Belgische Geneesherenvereniging
Sint-Lucas

(Vereniging zonder winstgevend doel)

Algemeen Voorzitter : Dr. P. MARCHANDISE
Algemeen Secretariaat : IJzerlaan 19 - 1040 Brussel
Tel. : 735.36.02
P. C. 000-0321178-11

Het Verbond Sint-Lucas

Voorzitter : Dr. Kluyskens — Sekretaris : Dr. G. Vandenberghe

---

De Gilden

Geneesherenvereniging Sint-Lucas Aalst, Overhammedreef 16 - 9300 Aalst.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Antwerpen, Moorkensplein 13 - 2000 Antwerpen.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Brugge, Koning Albertlaan 2 - 8201 St Michiels
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Brussel, Jubileumlaan 145 - 1020 Brussel.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Gent, Wurmstraat 18 - 9940 Sleidinge.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Limburg, Langveldstraat 13 - 3500 Hasselt.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Mechelen, Nekkerspoel 121 - 5922 Mechelen.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Sint-Niklaas, Hofstraat 52 - 2700 St-Niklaas-W.
Geneesherenvereniging Sint-Lucas Turnhout, de Mérodelei 176 - 2300 Turnhout.

Medische hulp aan centraal-Afrika

Algemeen Secretariaat : Albertijnlaan 1 - 1200 Brussel

Medicus Mundi

Algemeen Secretariaat : Guimardstraat 5 - 1040 Brussel
Tel. : 511.10.06

EDITORIAAL

Aan Dr. Louis Libbrecht

Toen in oktober 1944 de Scheldemonding, dijken en huizen van Walcheren werden gebombardeerd en gekwetsten uit Vlissingen en Hoofdplaat in de Bijloke te Gent waren opgenomen was U dienstdoende werkleider aan de universiteit te Gent. Als stagiair heb ik U dan voor het eerst ontmoet. Uw kalme, bezadigde, wijze en efficiente houding tegenover zoveel menselijk leed is mij bijgebleven.

Een tien jaar later, in 1955, toen ik de officieuze opdracht aanvaard had om een reglement van inwendige orde op te stellen voor het stedelijk hospitaal te Kortrijk hebt U mij bijgestaan. U was toen voorzitter van de provinciale geneeskundige commissie en tevens medisch adviseur van Caritas Catholica — diocees Brugge. Naar best vermogen werden de belangen van een oude traditionele kloostergemeenschap die terugblikte tot 1211 gekoppeld aan het beoefenen van hedendaagse vooruitstrevende geneeskunde.

Met kennis van zaken, bezadigd en wijs leidde U Sint-Lucas doorheen het emotioneel geladen abortus-probleem.

Om uw vaste of genuanceerde houding, gestoeld op oerdegelijke traditiegebonden waarden, leefde U in het heden met de blik naar de toekomst ten dienste van de noodlijdende medemens.

Uit dank bied ik U mijn artikelenreeks aan over de weldadigheid in België, sinds het ontstaan van het christianisme (1). Deze reeks vormt de achtergrond waarop vanaf 1830 de wetgeving en de beoefening van de liefdadigheid verder ontwikkelt ten dienste van de noodlijdenden, rekening houdend met humanitaire, sociale en economische evolutie waarbij de geneeskundige evolutie op de voorgrond treedt.

Louis gij zijt ons voorgegaan naar een ander leven, wij volgen.

Gerard Vandenberghe.

---

(1) Liefdadigheid vanaf het ontstaan van het christendom tot aan de eerste verdeling van de kerkelijke goederen in de vijfde eeuw. Sint Lucas 1976 nr. 4.
Liefdadigheid tot aan de feodaliteit (5e tot 9e eeuw). Sint Lucas 1976 nr. 4.
Liefdadigheid van Feodaliteit tot Hervorming (10e-16e eeuw). Sint Lucas 1977 nr. 1.
Nationalisatie van de goederen van de Weldadigheidsinstellingen **tijdens de Franse Révolutie.** Sint Lucas 1977 nr. 2.
Weldadigheid onder het **Frans Bewind** (1789-1814). Sint Lucas 1978 nr. 1.

DOKTER LOUIS LIBBRECHT

° Ermelo (Nd), 12 november 1915 - † Brugge, 8 april 1978.

Geboren te Ermelo nadat de forten rond Antwerpen gevallen waren bij de duitse inval in 1914.

Na zijn humaniora aan het koninklijk atheneum te Brugge, studeerde hij geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Gent en promoveerde in 1940;

— aan de fakulteit wijsbegeerte en letteren behaalde hij, hetzelfde jaar, een getuigschrift voor experimentele zielkunde;

— licenciaat in de criminologie;

— aggregaat van het hoger onderwijs in de inwendige geneeskunde, 1946;

— inspekteur voor hygiëne, 1947-1950;

— voorzitter van de provinciale geneeskundige commissie — West-Vlaanderen;

— medisch adviseur van Caritas Catholica — diocees Brugge;

— vanaf 1947 medisch adviseur van het Wit-Gele Kruis — West-Vlaanderen, voorzitter vanaf 1964 om in 1967 voorzitter van de Nationale Federatie van het Wit-Gele Kruis;

— eerst bestuurslid, nadien voorzitter van de geneesherenvereniging Sint-Lucas — Brugge, om vervolgens nationaal voorzitter te worden;

— voorzitter van de kerkfabriek van de H. Magdalena parochie te Brugge;

— ...

— als specialist interne geneeskunde was hij diensthoofd in de St-Jozefkliniek te Brugge;

— gedurende enkele jaren lector aan de faculteit van geneeskunde te Gent;

— gaf conferentiereeks over geneeskundige pastoraal aan de universiteit te Leuven;

— ...

Om zijn kerkelijke verdienste werd hij vereerd met de pauselijke onderscheiding van ridder, en in 1972 van commandeur van de orde van St.-Gregorius de Grote. Als dusdanig was hij lid van Pro Petri Sede.

Wetgeving onder Frans Bewind

De Franse revolutie is als een wervelstorm over België getrokken.

Voordien hadden we in België, afgezien van de militaire hospitalen, drie soorten inrichtingen : de eerste gesticht door de bisschoppen, de collegiale of de parociale kerken; de tweede door kloosters en de derde dank zij de liefdadigheid van partikulieren of door gemeenten ten voordele van de eigen inwoners. Na de etatisatie van de kerkelijke goederen wordt het kerkelijk toezicht meer en meer door het burgerlijk vervangen. Deze periode wordt tevens gekenmerkt door een duidelijke terugkeer naar de eerbied voor de wil van de stichters. Zo gaan zekere inkomsten terug naar de geestelijkheid vermits het beheer van de aalmoezen enerzijds aan de kerkfabrieken is toevertrouwd en anderzijds aan de penningmeesters en economen van de seminaries, die onder goedkeuring van de bisschop, de aalmoezen mogen gebruiken voor de opleiding van de jonge klerus, zonder verantwoording aan de burgerlijke overheid. Hierbij vertrekt men van de gedachte dat ook de gewezen kerkelijke goederen eigendom van de armen zijn, en dat zij die het altaar bedienen er ook moeten van leven.

De vele wettelijke schikkingen, wetten, decreten, besluiten en adviezen die deze periode beheersen zullen we eerder chronologisch overlopen.

Liefdadigheidswerkplaatsen. Bedelarij.

De wet van 16-19 december 1790, uitzonderlijke maatregel om mistoestanden uit te schakelen, voorziet de oprichting van liefdadigheidswerkplaatsen. Ofschoon deze wet nooit gepubliceerd werd in België heeft hij een grote historische waarde. De nationale vergadering was overtuigd dat het scheppen van werkgelegenheid de enige hulp is die een wijze regering kan bieden aan zijn medeburgers voor zover leeftijd of physische gebreken dit werk niet beletten. Vijftien millioen werden ter beschikking gesteld via de departementen om deze werkplaatsen op te richten daar waar het privé initiatief tekort schoot. De wet van 1789 legde de hulp aan behoeftigen ten laste van de regering. Indien de regering dagelijks aan valiede behoeftigen een zeker loon zou moeten uitbetalen zonder enige tegenprestatie dan zou het volledig openbaar bezit spoedig worden opgegeten.

De armoe van valiede burgers wegens werkloosheid had de gesel van de bedelarij doen ontstaan. Deze wordt bekampt met de wet van 24 Vendémiaire van het jaar II (1790) en van 19-24 maart 1793. Bedelarij wordt, als een delict, strafbaar door de vrederechter. Tegen

de partikulieren, die aalmoezen geven aan bedelaars, worden harde maatregelen overwogen. Een partikulier die een aalmoes gaf kon gestraft worden met een boete ter waarde van twee werkdagen. Bij herhaling kon de boete verdubbeld worden. Men zou de recidivist straffen met één jaar hechtenis en voor een derde misdrijf met deportatie.

De eerste maatregelen worden getroffen om de gebrekkingen en zieken met staatsgelden te helpen en om de woonplaats voor de hulpverlening vast te leggen. Partikulieren mogen alleen het publieke hulpfonds door vrijwillige giften spijzen. De verdeling ervan moet officieel geschieden zoals voor andere fondsen ter publieke steunverlening.

Het decreet van 1 Germinal van het jaar III (1792) beslist dat voor de geannexeerde landen zekere aanpassingen aan de franse wetten aangewezen zijn. Het beperkt zich tot de organisatie van de publieke hulpverlening en zwijgt over het delict van de bedelarij, alsook over de verdeling van de aalmoezen, door partikulieren gegeven. De hulpverlening moet op verantwoordelijkheid en onder toezicht van de gemeenten geschieden op de bestaande administraties van inrichtingen, hospicen, en weldadigheidsinstellingen. Wanneer de inkomsten onvoldoende zijn voor de hulpverlening aan behoeftigen, verlaten kinderen, ouderlingen en zieken, moeten bijkomende fondsen door de gemeenten aangevraagd worden bij de regering. De gemeenten zijn aan de regering rekenschap verschuldigd.

Het decreet van 19-24 maart 1793 noemt de nieuwe publieke hulpverlening aan de arme een nationale plicht, en verbiedt iedere verdeling van brood en geld aan de deuren van openbare en private gebouwen zodra de publieke hulpverlening in volle werking zal zijn.

De wet van 27 Frimaire van het jaar V (1793) bepaalt dat de verlaten pasgeboren kinderen gratis worden opgenomen in burgerlijke hospitalen. Wanneer men niet beschikt over fondsen voor dat doel, komt het ten koste van de regering. De kinderen worden geplaatst onder de voogdij van de voorzitter van de gemeentelijke administratie; de andere leden van de administratie worden als voogdijraad aangesteld.

Thuisverzorging.

De wet van 7 Frimaire van het jaar V (1793) richt de burelen van weldadigheid voor thuisverzorging op.

Burgerlijke hospitalen

De wet van 16 Vendémiaire van het jaar V (1793) laat burgerlijke arrondisementele hospitalen toe en plaatst ze onder het rechtstreeks toezicht van de gemeentelijke administraties (art. 1). Deze

Doeltreffende en goed getolereerde orale gestageentherapie

PRIMOLUT-NOR

Indicaties: Gynecologische aandoeningen die in aanmerking komen voor een gestageenbehandeling: steriliteit door corpus-luteuminsufficiëntie, endometriose, hypoplasia uteri, premenstruele stoornissen, mastopathie, primaire en langdurige secundaire amenorree.

Contra-indicaties: Ernstige leverfunctiestoornissen; Dubin-Johnson syndroom; Rotorsyndroom; idiopatische zwangerschapsicterus, ernstige zwangerschapspruritus of herpes gestationis in de anamnese. Zwangerschap. (Niet geschikt voor profylaxis van abortus).

Dosering: Volgens de indicatie.
Steriliteit: 1-2 tabl. per dag, v.d. 19-26e cyclusdag.
Endometriose: 2 tabl. per dag vanaf de 5de cyclusdag; zo er spotting optreedt, de dosis verhogen tot 3, event. tot 4 tabl. Wanneer de bloeding ophoudt kan men tot de aanvankelijke dosis terugkomen.
Duur van de behandeling: 4 à 6 maanden.
Hypoplasia uteri: gedurende 2 weken, te beginnen vanaf de 5de cyclusdag, 2 tabl. per dag; van de 3de tot de 6de week, 3 tabl. per dag; de 7de en 8ste week, 4 tabl. per dag. Tevens, tijdens de eerste 7 weken, 1 of 2 amp. Progynon-Depot 10 mg i.m. per week.

Premenstruele stoornissen, mastopathieën: 1 of 2 tabl. per dag van de 19de tot de 26ste cyclusdag.

Bepaalde mammaire aandoeningen (die niet in aanmerking komen voor een chirurgische ingreep): 10 mg 3 x per dag; zonodig, vanaf de 7de week 20 mg 3 x per dag gedurende 3 weken; bij betering, voortzetten met een constante dosering.

Amenorree: na een voorafgaande œstrogeenbehandeling (20 mg Progynon-Depot i.m. de 1ste dag en 10 mg de 14de dag van de behandeling), 2 tabl. Primolut-Nor van de 19de tot de 26ste dag. Na de bloeding, de behandeling herhalen: 10 mg Progynon-Depot i.m. de 6de en de 16de cyclusdag en 1 tabl. Primolut-Nor van de 19de tot de 26ste dag.

Verpakkingen:
20 en 50 tabletten à 5 mg.

Form.:
Norethisteron. acetas 5 mg - Sacchar. lact. - Amylum - Magnes. stearas q.s. pro tablet. compress. una

functionele metrorragieën
en profylaxis van recidives

hypermenorree

endometriose

polymenorree

amenorree

uitstellen van de menstruatie

Schering

Wetenschappelijke documentatie: **R. COLES N.V. - 1920 MACHELEN (DIEGEM)** - Tel.: (02) **720 48 20** (gegr. lijnen)

VERIDE N.V. - 1920 MACHELEN (DIEGEM)

78/449 - D336 - I - **mei 78**

burgelijke hospitalen behouden het genot van hun goederen, evenals van de intresten en de cyns die door de openbare schatkist, of door partikulieren, verschuldigd zijn (art. 5). Daar kan echter geen hulp door de staat worden gegeven zonder speciale machtiging van de wetgevende macht (art. 11). De bestaande inrichtingen voor **blinden en doofstommen** blijven echter ten laste van de nationale schatkist (art. 4).

De wet van 6 Vendémiaire van het jaar VIII (1796) bepaalt dat voor de gewone en achterstallige diensten van de burgerlijke hospitalen en voor de kinderen van het vaderland afname geschiedt op de directe belastingen.

Per wet van 15-25 Pluviose van het jaar VIII (1797) wordt de voogdij over de **vondelingen** en verlaten kinderen toevertrouwd aan de administratieve commissies van de respectievelijke inrichtingen die één van zijn leden moet aanstellen om de funktie van voogd waar te nemen. De andere leden maken de voogdijraad uit. Vóór 1789 was dit laatste systeem reeds bij ons in voege. De bijstand aan de vondelingen, de verlaten kinderen en de wezen wordt vastgelegd in een dekreet van 19 januari 1811. In ieder hospice moet een **draaitoren** geinstalleerd worden om de vondelingen te ontvangen. Jaarlijks worden vier millioen uitgetrokken voor de **voedsters** en voor het pensioen van de vondelingen en de verlaten kinderen.

De last van het onderhoud van de vondelingen wordt verdeeld tussen de staat en de departementen. Speciale hoofdstukken van dit decreet handelen over de voogdij en over de tweede opvoeding van deze kinderen voor het geval dat de ouders de kinderen zouden terugvorderen.

Door het besluit van 27 Prairial van het jaar IX (1798) wordt de dienst van ziekenhuisverpleegsters georganiseerd, en het goed van de oude korporaties, bestemd voor armen en zieken, wordt overgedragen aan de administraties van de hospicen en aan de inrichtingen voor thuisverpleging.

Rond de eeuwwisseling komen belangrijke wettelijke schikkingen in verband met de kloosterorden en het stichten van hospitaalbedden.

Het decreet van 3 Messidor van het jaar XII (1800) verbiedt het oprichten van verenigingen van mannen of van vrouwen onder de dekmantel van de godsdienst, tenzij na inzage van de statuten en van de reglementen die het leven in de vereniging plannen, en door keizerlijk decreet. Gekende verenigingen blijven bestaan op voorwaarde dat statutten en reglementen voorgelegd worden en nagezien door de Raad van State. Het betreft : Zusters van liefdadigheid, Hospitaalzusters, Zusters van de heilige Thomas, Zusters van de heilige Charles en Zusters Vatelotten.

Het decreet van 18 februari 1809 slaat op de organisatie de congregaties van hospitaalzusters. Er wordt gestipuleerd dat de giften aan een welpaald Huis van een congretatie gegeven, door de overste van dat Huis worden aanvaard. Wanneer de schenking aan de ganse congregatie toekomt is het de algemene overste die aanvaardt (art. 12). De akten van schenking of legaat moeten in ieder geval gericht worden aan de bischop van de woonplaats van de schenker of erflater. De Bisschop maakt het met zijn advies over aan de Minister van de Eredienst (art. 13). De schenkingen, de inkomsten en de goederen van religieuze congregaties kunnen slechts beheerd worden in overeenstemming met het burgerlijk wetboek en met de wetten en reglementen op de weldadigheidsinstellingen (art. 14).De rekening van de inkomsten van iedere congregatie, of van ieder afzonderlijk huis, zal, jaarlijks neergelegd worden bij de Minister van de Eredienst (art. 15). Ieder huis, zelfs het moederhuis, zal onderworpen worden aan de diocesane bisschop wat het geestelijk leven betreft. Hij zal het bezoeken en eigenmachtig regelingen treffen (art. 15).

Schenkers.

Ingevolge het besluit van 28 Fructidor van het jaar X (1800) moeten de schenkers van bedden in hospicen, of hun vertegenwoordigers binnen de drie maanden na de publikatie van dit besluit de titels van hun stichting voorleggen aan de administratieve commissies van de hospicen waar de stichting werd verricht.

Het besluit van 16 Fructidor van het jaar XI (1800) geeft de stichters, of hun vertegenwoordigers, het recht om de behoeftigen te vertegenwoordigen die de bedden van de stichting innemen. Van dit recht zullen ze blijven genieten overeenkomstig de bepalingen en voorwaarden voorzien in de stichtingsakten. Indien bedden naar een andere inrichting worden verplaatst dan behouden de stichters hun rechten.

De gemeenten, de administratie van hospicen en van de burelen van weldadigheid kunnen hun recht van vertegenwoordiging afstaan aan liefdadige personen. Deze personen moeten instaan voor het tekort aan inkomsten van iedere stichting zo deze minder zijn dan 500 Fr. netti inkomen of 400 Fr. voor ongeneeslijken.

Stichtingen van nieuwe bedden mogen aangeboden worden en zullen krachtens een special besluit van de regering aanvaard of verworpen worden zoals dit geschiedt voor legaten en schenkingen.

Het advies van de Raad van State van 17 januari 1806 verbiedt in alle liefdadigheids- en weldadigheidsinstellingen, bestuurd door vrije verenigingen, onder één dak te brengen : vrouwen met barens-

weeën, zieken, wezen, ouderlingen en armen. Wel mogen « vrije » weldadigheidsinstellingen opgericht worden voor zieke barenden, voor wezen, voor ouderlingen en armen voor zover ze zich onderwerpen aan het gewoon toezicht van de regering, en dat hun reglement werd goedgekeurd. Sprekend zijn de overwegingen rond de inrichting van Zuster Van Donck uit Brussel :

— overwegend dat talrijke inrichtingen van weldadigheid voor zieke barenden, kinderen en ouderlingen zonder wettelijke goedkeuring van de regering bestaan;

— dat dergelijke inrichtingen slechts nuttig zijn en een gevestigd vertrouwen inboezemen — welke ook de zuiverheid van inzicht was der stichters — indien ze onderworpen zijn aan de controle van de openbare administratie, en onder haar bevoegdheid vallen;

— dat zonder deze heilzame en behoudsgezinde maatregelen zeer grote nadelen zouden ontstaan wanneer societeiten — die geen hulpverlening aan huis geven — een verbintenis aangaan met partikulieren om zieken te huisvesten, te kleden, te onderhouden en te voeden zonder voldoende garantie over de duur van de verbintenis;

— beschouwend dat dit zou neerkomen op het vormen van hospicen in een richting, een systeem, onvereenigbaar met de gangbare administratie;

— heel wat families bedrogen kunnen uitkomen door een slecht bestuurde liefdadigheid of door gebrekkige berekeningen...

Een keizerlijk decreet van 10 Brumaire van het jaar XII (1802) bepaalt dat de administraties van weldadigheidsinstellingen zonder toelating geen nieuwe konstructies mogen realiseren die meer kosten dan 1000 F.

Bergen van barmhartigheid

De wet van 16-26 Pluviose van het jaar XII (1801) bepaalt dat een Huis slechts mag lenen tegen borg zo de inkomsten ten goede komen van de armen. De andere huizen moeten ophouden met leningen tegen borg, en binnen het jaar overgaan tot vereffening.

Het decreet van 24 Messidor van het jaar XII (1801) voegt daaraan toe dat de statuten van deze instellingen moeten goedgekeurd worden door de Vorst. Een advies van de Raad van State van 12 juli 1807 bepaalt dat de « Bergen van barmhartigheid » essentiel ten goede moeten komen aan de armsten van de bevolking, dat de vrucht van de opbrengst naar de hospicen moet gaan, en dat de intresten

van de leningen tegen borg moeten dalen. Dientengevolge kunnen « Bergen van Barmhartigheid » alleen in steden worden opgericht waar de stedelijke kas en deze van de hospicen, of een van beide, voldoende kapitaal leverden om de instelling te laten werken. In België veranderde de beheersvorm van de Bergen van Barmhartigheid sinds 1619. Voor Frankrijk was de oprichting ervan nieuw.

Bedelen, geld inzamelen.

Bedelaarskolonies werden in Frankrijk gevormd bij ordonantie van 1764 en door advies van de Raad van State van 21 september 1767. Frankrijk had dit soort instelling opgericht in navolging van de Engelse Work-houses die ontstonden sinds de hervorming van Hendrik VIII. Voor België was dit nieuw. Het decreet van 5 juli 1808 ter uitroeing van de bedelarij richt de bedelaarskolonies op voor de individuen zonder bestaansmiddelen.

Ieder bedelaarskolonie wordt bij een afzonderlijk decreet opgericht. De oprichtingskosten worden tezamen gebracht door de schatkist, de departementen en de steden. Het besluit van 27 oktober 1808 omvat een voorlopige regeling die als model moet dienen voor alle gelijkaardige instellingen. De hoofdstukken VIII, XI en XII van dit reglement hebben betrekking op de infirmerie van de bedelaarskolonies.

Omhalingen. Giften.

Het besluit van 23 juni 1806 laat het plaatsen toe van fondsen in burgerlijk hospitalen of in andere liefdadigheidsinstellingen tegen levensrente.

Het decreet van 12 juli 1807 stelt de goederen en de inkomsten die vroeger tot het domein van de armen behoorden, of tot een of ander inrichting gekend onder de naam van hulpkas, kas van weldadigheid of spaarkas ten dienste van de burelen van weldadigheid in het arrondissement. Voor het gebruik van deze goederen dienden de administraties zich te schikken naar het doel van de oprichting van iedere inrichting naar de geest van de wet.

Per decreet van 31 juli 1806 mogen de stichters van hospitalen en liefdadigheidsinstellingen — voor zover zij het voorzien hebben in hun stichtingsakte — streven naar het bestuur van de inrichting. Ze mogen ook het bestuur bijstaan ter zitting van hun administraties, zelfs bij onderzoek en nazicht van de rekeningen, en met stemrecht. Zij zullen in al hun rechten hersteld worden in de commissies die werden opgericht door de wet van 16 Vendémiaire en deze van 7 Frimaire van het jaar V (1793) na een speciaal voorstel van de prefek-

ten en na advies van voornoemde commissies. Dezelfde schikkingen gelden voor de erfgenamen van de stichters.

Het besluit van 9 december 1809 laat de geldinzamelingen toe ten gunste van weldadigheidsinstellingen aan de ingang van vertoningen en andere publieke ontspanningsoorden.

Het besluit van 30 december 1809 vertrouwt aan de kerkfabrieken het beheer van de aalmoezen toe.

Een advies van de Raad van State van 5 augustus 1813 bepaalt dat alleen de Minister van Binnenlandse Zaken bevoegd is om voorstellen te doen aan de Koning om legaten of schenkingen voor de armen te aanvaarden : « om het even de persoon of de inrichting die belast wordt met het gebruik van de legaten of het uitdelen van aalmoezen; zelfs wanneer dit aan een pastoor zou toevertrouwd zijn ».

Het decreet van 6 november 1813 over het behoud en beheer van de kerkelijke goederen bepaalt in artikel 33 het vorstelijk recht om de inkomsten te innen van vakante bisschops- en abtsplaatsen. Artikel 79 wil dat de schatbewaarder en econoom van ieder seminarie rekeningen van inkomsten en uitgaven in januari bekend maakt. Met goedkeuring van de bisschop moet men echter niet meedelen wat afgestaan werd aan de jonge klerus.

1814. 2 Février

Arrêté du prince Souverain des Pays-Bas-Unis fixant le mode d'après lequel les indigents sont admis à plaider *pro Deo,* publié en Belgique le 31 Décembre 1821. Pas., 2me série, tom. 1, p. 19.

1814. 22 Avril.

Arrêté du Gouverneur-Général de la Belgique (Baron de Horst) portant que les lois décrets et arrêtés qui régissent l'acceptation des legs par les établissements de bienfaisance sont confirmés par provision et qu'un chacun doit s'y conformer. Pas., 2me série, tom. 1, p. 112.

1814. 27 Juin.

Arrêté du prince Souverain des Pays-Bas, qui rend applicable aux justices de paix celui du 2 Février 1814, publié le 31 Décembre 1821. Pas., 2me série, tom. 1, p. 182.

1814. 24 Juillet.

Arrêté du même, portant que la communauté Israélite sera admise au *pro Deo.* Pas., 2me série, tom 1, pag. 201.

1814. 31 Août.

Arrêté du même, portant que des passe-ports seront délivrés gratis aux indigents c'est-à-dire aux journaliers, ouvriers, manœuvres et tous ceux qui ne sont pas inscrits sur les rôles des contributions foncières et des patentes et qui ne retirent aucun revenu ou salaire quelconque, excepté celui de leur main-d'œuvre, ou enfin ceux qui sont inscrits sur la liste des indigents de leur paroisse, publié le 21 Juillet 1821. Pas., 2me série, tom. 1, p. 251.

1814. 6 Septembre.

Arrêté du même, accordant aux indigents exemption des droits d'enregistrement sur les actes de notoriété. Pas., 2me série, tom. 1, p. 254.

1814. 9 Septembre.

Arrêté du même, qui permet de surseoir aux poursuites en recouvrement des contributions à l'égard des indigents et des insolvables. Pas., 2me série, tom. 1, p. 258.

1814. 28 Septembre.

Arrêté du Gouverneur-Général du Bas-Rhin et du Rhin-Moyen (Sack), déterminant à quelle conditions les personnes indigentes

peuvent être admises au privilège de faire plaider leur cause gratis. Pas., 2me série, tom. 1, p. 278 (1).

1814. 7 Décembre.

Arrêté du prince Souverain, qui fixe les droits des notaires pour les baux des biens appartenant aux établissements de charité publique. Pas., 2me série, tom. 1, p. 384.

1815. 7 Septembre.

Arrêté du même portant que les recettes et dépenses des établissements de charité devront être réglées annuellement par des budgets comme celles des communes. Pas., 2me série, tom. 1, p. 384.

1815. 21 Mars.

Arrêté royal, qui admet les indigents à faire valoir leurs droits en justice en les exemptant des droits d'enregistrement et de greffe et des honoraires d'avoués et d'huissiers. Pas., 2me série, tom. 2, p. 32.

1815. 28 Avril.

Circulaire du Gouverneur-général de l'intérieur dans le but d'engager les établissements de bienfaisance à libérer leurs biens, en prenant le denier vingt pour base de leurs arrangements. Pas., 2me série, tom. 2, pag. 32.

1815. 7 Mai.

Arrêté royal qui exempte du timbre et de l'enregistrement les pièces à produire par les indigents pour contracter mariage. Pas., 2me série, tom. 2, pag. 185 (2).

1815. 10 Mai.

Arrêté royal qui met à la charge des communes les trois sous par lieue dus aux voyageurs indigents voyageant avec passe-port, et laisse aux communes le soin de déterminer si leurs ressources leur permettent de continuer ce secours et de régler les formalités au moyen desquelles ils seront distribués, Pas., 2me série, tom. 2, p. 189 (3).

1815. 10 Mai.

Arrêté royal qui rend aux communes et aux établissements de bienfaisance et de charité l'administration de leurs bois au-dessous de cinq hectares, Pas., 2me série, tom. 2, p. 187 (1).

(1) Cet arrêté apprend que la même faveur existe en Prusse et non en France. D'après une convention, du 21 Août 1822, les indigents des royaumes des Pays-pag. 122.

(2) Cet arrêté considère combien il importe à la société de ne pas entraver les mariages pour des frais pécuniaires.

(3) La loi du 13 Juin 1790, ne faisait de cette répartition qu'une mesure qui concernait spécialement les environs de Paris.

(1) Confirmé par l'arrêté du 27 Mai 1819. Pas., 2me Série, tom. 5, pag. 311.

1815. 20 Juin.

Arrêté qui autorise les indigents à faire rectifier gratis les actes de naissance de leurs enfants. Pas., 2me série, tom. 2, p. 250.

1815. 17 Août.

Arrêté royal portant que les administrateurs des pauvres, *quelle que soit leur dénomination,* seront servis gratis dans toutes les affaires civiles. Pas., 2me série, tom. 2, p. 298.

1815. 24 Août.

Loi fondamentale du royaume des Pays-Bas. Pas., 2me série, tom. 2, p. 519.

1816. 1 Juillet.

Arrêté royal portant que les Etats députés sont autorisés, après avoir pris l'avis des administrations communales, à statuer sur toutes les demandes qui pourraient leur être adressées par les administrations des pauvres, hospices, établissements de bienfaisance, fabriques et autres de cette nature, tendantes à pouvoir négocier ou lever des fonds sur hypothèque ou autrement ou à vendre publiquement des biens meubles ou immeubles, actions et crédits, sans y comprendre toutefois les effets publics. Pas., 2me série, tom. 3, p. 128.

1816. 19 Juillet.

Arrêté royal autorisant les députations des Etats à disposer sur toutes les propositions des commissions administratives des hospices et autres établissements publics tendantes à accorder des remises ou modérations de fermages. Pas., 2me série, tom. 3, pag. 135 (2).

1816. 16 Novembre.

Arrêté relatif à l'extirpation de la mendicité et qui indique les divers dépôts, sur lesquels devront être dirigés les mendiants d'après la province à laquelle ils appartiennent. Pas., 2me série, tom. 3, p. 545.

1816. 21 Décembre.

Arrêté royal, portant que les commissions administratives des hospices civils et des bureaux de bienfaisance nommeront à l'avenir eux-mêmes aux places de receveurs de ces établissements appartenant à une seule et même commune, et sous l'approbation des Etats députés, lorsqu'ils administreront des établissements appartenant à différentes communes. Pas., 2me série, tom. 3, p. 561.

1817. 18 Février.

Arrêté royal, établissant la même distinction que le précédent

(2) Une Instruction, émanée de 30 Juillet 1816 du département de l'Intérieur, explique que par suite de ces deux derniers arrêtés, les états provinciaux sont de même autorisés à statuer sur toutes les demandes d'autorisation des hospices et autres établissements publics concernant les constructions et reconstructions de bâtiments mentionnés au décret du 10 Brumaire an XIV.

quant à la nomination des membres des hospices et des bureaux de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 4, p. 99.

1817. 1 Mars.

Arrêté royal, qui charge les administrations municipales de l'apurement des comptes des administrations de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 4, pag. 105.

1817. 17 Avril.

Arrêté royal, concernant la mise en possession des biens et rentes révélés en faveur des hospices et autres établissements de bienfaisance par suite de la loi du 4 Ventôse an IX, et portant que cette possession sera déclarée définitive par le gouvernement si elle paraît légitime au souverain, et que dans le cas contraire, la connaissance des mises en possession, dont la légitimité lui paraîtrait moins bien établie, sera déférée aux tribunaux, qui prononceront contradictoirement entre le domaine et l'établissement intéressé. Pas., 2me série, tom. 4, p. 132.

1817. 12 Mai.

L'art. 52 du règlement pour la composition des régences des villes, attribue aux bourgmestres et échevins, en conformité des lois, réglements et autres dispositions, *la surveillance des hospices et de tous autres établissements formés pour l'utilité des habitants.* Pas., 2me série, tom. 4, p. 154.

1817. 17 Octobre.

Arrêté royal, ordonnant dans les provinces méridionales, la liquidation des dépenses arrièrées pour les enfants trouvés et abandonnés, relatives aux années antérieures à 1815, au moyen d'un prélèvement sur les revenus généraux des communes composant la province, en proportion de la population de ces communes; et en cas d'insuffisance de ces revenus au moyen d'une taxe extraordinaire ou de la vente des biens communaux. Pas., 2me série, tom. 4, p. 227.

1818. 27 Février.

Arrêté royal, relatif aux mesures à prendre pour améliorer le sort des indigents, et qui à cet effet, institue une commission générale près le département de l'intérieur; charge les Etats députés des provinces de rassembler les informations prises chez les autorités locales, *les commissions de bienfaisance, diaconies et autres institutions chargées d'administrer les biens des pauvres et de leur attribuer des secours;* ordonne la formation de commissions secondaires qui pourront se faire remplacer, sous l'agréation de l'autorité locale, *par une personne active, sans distinction de sexe,* et dispose que le résultat de la recherche prescrite par le présent arrêté, et des mesures qui auront été mises à exécution en conséquence, sera annuellement communiqué aux Etats généraux par le rapport qui doit

leur être fait, en conformité de l'article 228 de la loi fondamentale, au sujet de *l'administration des pauvres et de l'éducation de leurs enfants.* Pas., 2me série, tom. 4, pag. 316.

1818. 11 Avril.

Arrêté royal, relatif au maintien, à la suppression et à l'établissement d'hospices pour les insensés; et par lequel il est statué, que chacun des établissements nouveaux sera placé sous la direction d'une commission spéciale, sous la surveillance des Etats députés de la province. Les insensés indigents restant une charge ordinaire du domicile de secours. Pas., 2me série, tom. 4, p. 403. (Malheureusement cet arrêté est resté sans exécution).

1818. 8 Mai.

Arrêté royal qui, interprétant celui du 1er Juillet 1816, décide que le gouvernement s'est réservé le droit d'autoriser les acquisitions d'immeubles des établissements publics. Pas., 2me série, tom. 4, pag. 419.

1818. 17 Septembre.

Arrêté royal qui déclare exemptes de la contribution foncière, les écoles, appartenant à des établissements de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 4, pag. 468 (1).

1818. 21 Octobre.

Arrêté royal portant que celui du 4 Pluviôse an XII, relatif aux legs au-dessous de trois cents francs, est maintenu et que leur acceptation sera autorisée par les Etats députés. Pas., 2me série, tom. 4, pag. 474.

1818. 28 Novembre.

Loi tendante à déterminer les lieux où les indigents peuvent partiticiper aux secours publics. Pas., 2me série, tom. 4. pag. 481.

1818. 26 Décembre.

Arrêté royal sur l'administration des biens appartenant aux fondations de bourses ou de collèges. Pas., 2me série, tom. 4, pag. 498.

1819. 12 Octobre.

Arrêté royal portant que les communes acquitteront par trimestre, le montant des journées qui seront à leur charge, et dont le prix sera annuellement fixé par le ministre de l'intérieur (1). Pas., 2me série, tom. 5, pag. 389.

(1) Cet arrêté explique que sous la dénomination de diaconies sont comprises les écoles des pauvres et que ces institutions sont utiles à la société par l'enseignement gratuit qu'elles donnent aux pauvres.

(1) Il sera accordé, d'après les circonstances, un subside équitablement réglé aux communes, pour lesquelles cette dépense serait trop onéreuse.

1820. 31 Mars.

Arrêté royal portant que pour les legs et donations faits aux établissements de bienfaisance, l'on exigera la condition que ces établissements devront payer à l'Etat un droit égal au droit de succession. Pas., 2me série, tom. 5, pag. 483.

1821. 21 Mars.

Arrêté royal rendant applicables à toutes les communautés religieuses du royaume les dispositions qui accordent à des individus indigents la faculté d'être servis gratuitement en justice. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 53.

1821. 24 Juillet.

Arrêté royal portant extension de celui du 27 Prairial an IX en faveur des religieuses qui se vouent au soin des pauvres et des malades. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 145.

1821. 24 Août.

Arrêté supprimant le droit perçu au profit des pauvres sur les représentations théâtrales et statuant qu'il pourra être introduit, d'après les besoins locaux, des impositions communales de même nature et destinées aux mêmes fins, en conformité des art. 157 et 158 de la loi fondamentale. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 159 (2).

1821. 31 Décembre.

Arrêté royal qui ordonne l'insertion au journal officiel des divers arrêtés sur le *pro Deo.* Pas., 2me série, tom. 6, pag. 187.

1822. 2 Février.

Arrêté royal relatif aux frais d'entretien des enfants des détenus indigents, frais qui restent à la charge des communes, domicile de secours des parents indigents appartenant à ces communes et à la charge de l'Etat pour les étrangers. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 192.

1822. 13 Mars.

Arrêté royal ordonnant l'envoi des mendiants valides aux colonies de bienfaisance aux frais des communes où ils ont leur domicile de secours. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 215.

1822. 19 Juin.

Arrêté royal portant que toutes écritures nécessaires pour convaincre le juge, à l'appui des demandes tendantes à procéder *gratis,* pourront être faites sur papier libre et pour autant qu'elles y soient assujéties, enregistrées *gratis,* avec remise des droits de greffe et autres frais résultant de la même cause, pourvu que les pièces soient

(2) Circulaire du ministre de l'intérieur du 12 Septembre 1821 sur le même objet et qui fait connaître que la contribution qui remplacera l'impôt au profit des pauvres doit être affectée spécialement aux besoins des pauvres et ne pourra recevoir aucune autre destination, ni être mêlée aux autres revenus de la commune.

visées par le juge devant lequel elles devront servir. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 228.

1822. 20 Juin.

Arrêté royal sur les dettes des communes envers les établissements publics. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 229.

1822. 6 Août.

Arrêté royal statuant en principe que l'entretien des enfants trouvés, déduction des subsides à accorder par l'Etat et *des revenus qui sont spécialement perçus ad hoc* par les hospices chargés de cet entretien, est une charge qui incombe aux communes conformément au décret du 19 Janvier 1811. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 364.

1822. 16 Août.

Arrêté royal par lequel le roi invite les autorités constituées à seconder les efforts de la Société de bienfaisance formée pour les provinces méridionales. Pas., 2me série, tom. 6, pag. 367 (1).

1822. 6 Novembre.

Arrêté royal portant que les enfants orphelins et abandonnés seront assimilés aux enfants trouvés et fixant les conditions auxquelles ils seront reçues aux colonies de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 141.

1822. 6 Novembre.

Arrêté royal relatif à la division des frais d'entretien des enfants trouvés, entre les communes et les hospices. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 143.

1822. 7 Décembre.

Arrêté royal supprimant les bureaux centraux de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 193 (1).

1823. 18 Janvier.

Arrêté royal relatif à l'arrestation et au transfert des mendiants aux colonies de bienfaisance et qui statue que les communes ne paieront que 15 cents par jour pour chaque mendiant au dépôt de mendicité. Pas, 2me série, tom. 7, pag. 256.

1823. 23 Septembre.

Arrêté royal contenant des dispositions à l'égard des collectes dans les églises ou à domicile. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 370.

1823. 2 Décembre.

Arrêté royal concernant l'organisation de l'administration des

(1) Cet arrêté est suivi des réglements de cette société. Un arrêté du 28 Août 1821 concerne l'établissement similaire qui existe pour la Hollande.

(1) Cet arrêté reconnaît les propriétés particulières de chaque établissement.

biens appartenant aux fondateurs de bourses ou de collèges. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 409.

1823. 10 Décembre.

Arrêté royal déterminant les autorités qui sont chargées de l'examen du budget des établissements de bienfaisance et disposant que les conseils municipaux ne pourront proposer dans les budgets annuels de leur ville, aucune somme pour subside aux établissements de bienfaisance, sans que la nécessité du subside soit constatée par le compte de l'année révolue, et que le budget des recettes et des dépenses de l'établissement pour le service suivant, ait été présenté. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 414 (2).

1824. 12 Janvier.

Arrêté royal statuant que le droit égal à celui fixé pour les successions, ou en exécution de l'arrêté du 31 Mars 1820, à raison des donations faites au profit d'établissements publics, doit être acquitté sans additionnel de décime et sur la valeur vénale des biens acquis, distraction faite des charges. Pas., 2me serie, tom. 7, pag. 442.

1824. 19 Janvier.

Art. 68, 75, 93 et 94 du règlement des villes, relatifs à l'administration des pauvres. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 443.

1824. 21 Mai.

Arrêté royal portant déclaration que l'arrêté du 10 Décembre 1823, n'est pas applicable aux diaconies des pauvres des diverses associations religieuses du royaume. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 509.

1824. 26 Mai.

Arrêté royal portant des dispositions générales à l'égard de la faveur de procéder *gratis* en justice, accordée aux indigents, aux directeurs des pauvres et aux administrateurs des églises des différentes communautés religieuses. Pas., 2me série, tom. 7, pag. 511.

Cet arrêté ne modifie point, mais coördonne les dispositions précédentes, sur la même matière, et sous ce rapport il peut être consulté avec avantage.

1825. 13 Janvier.

.Arrêté royal portant que les nominations et les cautionnements des receveurs d'établissements de bienfaisance dans le plat-pays devront être approuvés et acceptés non-seulement par les adminis-

(2) La clause finale de cet arrêté mérite d'être remarquée : « Nous nous » réservons de déterminer, sur la demande des administrations communales, et » après avoir entendu les Etats députés, les exceptions qui pourraient être équi- » tables et nécessaires dans quelques lieux *à raison des actes de fondaison* des » institutions dont il s'agit. »

trations communales; mais aussi par les Etats députés. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 205.

1825. 27 Mars.

Arrêté royal portant que les établissements de charité et autres de main-morte payeront au trésor 4 p.c. des revenus des biens qu'ils acquerront. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 234.

1825. 29 Mai.

Arrêté royal qui approuve le mode de pourvoir au sort des enfants trouvés, en les plaçant aux établissements coloniaux de la Société de bienfaisance. Cod. adm. par Soudain de Niederwert, pag. 142.

1825. 23 Juillet.

Art. 40 du règlement d'administration pour le plat-pays. Pas., 2me série, tom. 8, p. 294.

1825. 12 Octobre.

Arrêté royal qui réorganise les dépôts de mendicité, de telle sorte qu'ils constituent avec les colonies agricoles de bienfaisance un système complet dans le but d'extirper définitivement la mendicité. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 348.

1825. 27 Octobre.

Arrêté royal portant que les acceptations de dons et legs au profit d'établissements publics devont être soumises au gouvernement dans l'année qui suivra la date de l'acte, pour les donations entre-vifs et du jour de la déclaration d'héritiers, pour les legs et les libéralités à cause de mort. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 358.

1826. 15 Janvier.

Arrêté royal indiquant quels sont les étrangers qui pourront être conduits aux dépôts ou aux colonies de bienfaisance, pour mendicité à la charge du trésor et quels sont ceux qui doivent être dirigés vers la frontière. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 387.

1826. 13 Juin.

Arrêté royal décidant que les frais de transport au-delà des frontières, des mendiants étrangers au royaume, seront supportés par le trésor. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 450.

1826. 2 Juillet.

Arrêté royal relatif aux secours à accorder aux indigents par les communes qui ne sont pas celles de leur domicile de secours. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 459.

1826. 19 Septembre.

Arrêté royal sur l'inscription pour la milice, des jeunes gens envoyés dans les colonies de bienfaisance, portant en principe que

la tutelle des enfants des hospices placés dans les établissements de la Société de bienfaisance, reste dévolue aux tuteurs et *tutrices* de ces hospices. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 473.

1826. 31 Octobre.

Arrêté royal réglant l'organisation des monts-de-piété. Pas., 2me série, tom. 8, pag. 481.

1826. 18 Décembre.

Instruction ministérielle relative à l'application de la loi sur la contribution personnelle aux établissements de la Société de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 8, p. 491 (1).

1827. 7 Février.

Arrêté royal qui exempte des droits de timbre et d'enregistrement tous les certificats qui se délivrent à des indigents ou qui sont indispensables aux individus qui servent volontairement dans l'armée. Pas., 2me série, tom. 8, p. 502.

1827. 15 Juin.

Arrêté royal portant que la nomination des administrateurs et directeurs des monts-de-piété doit être faite par les conseils communaus en vertu de l'art. 68 du règlement des villes. Pas., 2me série, tom. 9, pag. 44.

1828. 17 Avril.

Résolution ministérielle portant que les domestiques dans les *établissements publics* de bienfaisance, qui sont *placés sous l'autorité publique,* et qui n'ont point un bénéfice pour but, ne doivent pas être compris parmi ceux qui donnent lieu à la contribution personnelle. Pas., 2me série, tom. 9, pag. 169.

1828. 3 Juin.

Arrêté royal portant que les administrations des hospices qui avant le décret du 7 Thermidor an XI étaient en possession des biens célés, provenant de fabriques d'église et usurpés par des particuliers, n'ont pas eu besoin d'un envoi en possession ultérieur de la part du Gouvernement pour acquérir la propriété de ces biens. Pas., 2me série, tom. 9, pag. 185.

1828. 5 Novembre.

Arrêté royal concernant la dette contractée envers les Sociétés de bienfaisance par les colons mendiants qui passent au service militaire. Pas., 2me série, tome 9, pag. 227.

1829. 2 Avril.

Arrêté royal portant que la nomination des médecins, chirurgiens etc. des pauvres, sera faite, dans les villes, par le conseil de régence

(1) Cette institution fait la distinction des *établissements publics* de bienfaisance et des *institutions privées* de bienfaisance.

directement, et dans les communes rurales par le conseil communal, sous l'approbation des Etats députés, tant pour les hospices que pour les administrations de secours à domicile; mais qu'il sera libre *aux administrations pour les secours à domicile et des hospices qui n'embrassent point tous les pauvres* d'une ville ou commune, sans distinction de culte, de nommer et de salarier leurs officiers de santé, s'ils ne reçoivent pas de subsides. Pas., 2me série, tom. 9, pag. 275.

1829. 14 Juillet.

Arrêté royal portant que les établissements de bienfaisance ne pourront obtenir dispense de la redevance annuelle au trésor, de quatre pour cent perçus sur les mains-mortes, que dans le cas où les biens immeubles à acquérir *seront destinés à un service public.* Pas., 2me série, tom 9, pag. 305.

1829. 15 Juillet.

Arrêté royal autorisant les députations des Etats à statuer sur les demandes des établissements de bienfaisance en résiliation de bail. Pas., 2me série, tom. 9. pag. 305.

1829. 8 Août.

Arrêté royal portant que les gages ou pensions dont jouissent certaines personnes conduites aux colonies ou aux dépôts de mendicité seront payés aux administrations, autorités ou institutions respectives, pour le compte desquels tels individus seront entretenus. Pas., 2me série, tom. 9, pag. 513.

1829. 6 Septembre.

Arrêté royal qui rend applicable aux fondations pour les études, les dispositions de l'arrêté du 26 Mai 1824 sur le *Pro Deo.* Pas., 2me série, tom. 9, pag. 323 (1).

1829. 11 Novembre.

Décision royale portant que l'indemnité de fl. 51-63 pour chaque mendiant incapable de travailler, et celle de fl. 73-13, pour chaque aveugle ou incurable, par an, seront allouées aux colonies méridionales, comme elles le sont déjà en faveur des colonies agricoles du Nord. Cod. des établ. de bien. p. 319.

1830. 17 Septembre.

Arrêté royal portant que les Etats députés sont autorisés à statuer sur les demandes de remises ou diminutions sur les intérêts dus du chef de rentes appartenant à des établissements de bienfaisance. Pas., 2me série, tom. 9, pag. 490.

(1) Le motif de cette disposition se trouve dans le 2me considérant qui la précède : « Que la majorité des fondations pour l'instruction est créée en faveur » d'étudiants nécessiteux et que l'administration de ces fondations, comme celle » des bureaux de bienfaisance, est exercée sans frais. »

Si nous portons un coup d'œil général sur la législation qui régit la bienfaisance pendant le régime hollandais, nous reconnaissons l'absence complète de toute mesure, dont le but eût pu être de modifier les lois antérieures. Dès le 22 Avril 1814, le Gouverneur-général de la Belgique, le baron de Horst, « confirme les lois, décrets et » arrêtés qui régissent l'acceptation des legs par les établissements » de bienfaisance, et il proclame qu'un chacun doit s'y conformer. »

L'article 145 de la loi fondamentale du royaume des Pays-Bas, du 24 Août 1815 « charge les Etats députés des provinces de l'exécu» tion des lois relatives à la protection des différents cultes, et à leur » exercice extérieur, à l'instruction publique, aux administrations » de bienfaisance, à l'encouragement de l'agriculture, du commerce » et des manufactures; ainsi que de toutes autres lois que le roi » leur adresse à cet effet. »

L'article 192 de la même loi veut que « tous les sujets du roi, » sans distinction de croyance religieuse, jouissent des mêmes droits » civils et politiques, et soient habiles à toutes dignités et emplois » quelconques. »

L'article suivant dispose que « l'exercice public d'aucun culte ne » peut être empêché, si ce n'est dans le cas, où il pourrait troubler » l'ordre et la tranquilité publique. »

Toen België onder het Hollands Bewind leefde ebde de wervelstorm van de Franse Revolutie verder weg.

Baron de Horst gouverneur-generaal voor België kondigde reeds op 22 april 1844 af dat de wetten, decreten en arresten betreffende het aanvaarden van legaten door weldadigheidsinstellingen behouden bleven.

Art. 145 van de basiswet van het Koninkrijk der Nederlanden van 24 augustus 1815 verplicht de afgevaardigde Staten van de Provincies de wetten uit te voeren ter bescherming van de beoefening van de verschillende godsdiensten, van de administraties van de verzorgingsinstellingen, van de landbouw, de handel en de nijverheid, alsook alle weten die de koning terzake meedeelt.

Art. 192 van dezelfde wet wil dat alle onderdanen van de koning zonder onderscheid van godsdienst, dezelfde burgerlijke en politieke rechten genieten en in aanmerking komen voor dezelfde betrekkingen en ereambten.

Het volgend artikel voorziet dat geen enkele beoefening van een godsdienst mag verboden worden tenzij wanneer daardoor de orde of de politieke rust zou verstoord worden.

De regering moet jaarlijks op de Staten-Generaal rekenschap geven over de administratie van de weldadigheidsinstellingen en over de opvoeding van de armen.

Een eerste besluit van 12 mei 1817 beveelt de gemeenteraden de leden van de administratie van de hospitalen en van de burelen van weldadigheid te benoemen (art. 17). Burgemeester en schepenen krijgen het toezicht over de hospitalen en alle andere inrichtingen die ten gunste van de inwoners werden opgericht (art. 52).

Het tweede besluit van 19 januari 1824 geeft de raad het benoemingsrecht van de leden van de administraties van de openbare hospitalen, de liefdadigheidsinstellingen en de algemene administratie van de armen uit hun stad voor zover door de stichtingsakte niet anders was beslist. De benoeming gebeurt op basis van een dubbele lijst namen : een lijst opgesteld door de administratie van de inrichtingen, een andere door burgemeester en schepenen (art. 68).

Budgetair mochten geen toelagen voorzien worden voor beheerders van organizaties voor de armenzorg, voor beheerders van liefdadigheidsinstellingen of andere inrichtingen die recht konden hebben op toelagen, tenzij dit verantwoord werd in de rekeningen van het vorige boekjaar en in de budgetten van ontvangsten en uitgaven van het lopende boekjaar. De gemeenteraad moet ook rekeningen van de administraties, van de instellingen en van de inrichtingen nagaan en goedkeuren (art. 75).

Burgemeester en schepenen moeten geregeld toezien op de openbare administraties van de armen, op de openbare liefdadigheidsinstellingen, op de weeshuizen en op andere publieke instellingen, alsook op iedereen, hieronder vallen privé inrichtingen, die enige toelage krijgt uit een gemeentelijke kas of uit de staatskas. Vergezeld van commissarissen in hun milieu benoemd, moeten zij minstens eenmaal per trimester de inrichtingen bezoeken. De commissarissen moeten verslag uitbrengen en mededeling geven van alle wantoestanden en verbeteringen voorstellen in akkoord met de administratie van de inrichtingen (art. 93).

Burgemeester en schepenen hebben ook toezicht op de bestaande Bergen van Barmhartigheid, maar kunnen geen enkele verandering brengen aan de werkingsvoorwaarden, of nieuwe oprichten, zonder toelating van de koning (art. 94).

Gelijkaardige schikkingen worden afgekondigd voor de plattelandsgemeenten op 23 juli 1825.

Art. 46 van het besluit van 31 oktober 1826 machtigt de Bergen van Barmhartigheid leningsbanken zonder intrest te worden indien afzonderlijke giften en legaten hiervoor waren voorzien, indien weldadigheidsinstellingen een deel van hun inkomsten hiervoor bestemden, of omdat de Berg van Barmhartigheid dit aankon.

Art. 164 van de basiswet waarborgt het vrij bezit en beschikkingsrecht over eigendommen.

Alle beheer van goed van de armen, hoe het ook genoemd wordt, geniet van een PRO DEO d.w.z. dat al de burgelijke zaken daaromtrent gratis worden behandeld, en geen registratiekosten betaald. Het beheer is vrij van zegel, van greffie en erelonen voor advokaten en voor deurwaarders.

Het besluit van 25 januari 1824 bepaalt de financiële tussenkomst van de Staat in het algemeen belang, Provincie en gemeenten moeten voor minder belangrijke weldadigheid tussenkomen.

Bij besluit van 7 december 1822 worden de centrale weldadigheidsinstellingen afgeschaft en verspreid over gemeenten.

Scholen.

Scholen, eigendom van weldadigheidsinstellingen, moeten geen grondbelasting betalen omdat zij in hun zorg voor de armen ook nuttig zijn aan de gemeenschap. Hieruit valt af te leiden dat hospitaalzusters tevens onderwijs gaven.

Het Koninklijk Besluit van 26 december 1818 statueert dat vanaf 1 januari 1819, de burelen van weldadigheid en de commissies van de hospicen geen recht meer hebben op het genot van de goederen die, per stichting, bestemd waren voor studiebeurzen of colleges. Het beheer van deze goederen zal zoveel mogelijk waargenomen worden door de personen vernoemd in de stichtingsakten. In de gevallen waar de wil van de stichters, geheel of gedeeltelijk, niet kan gevolgd worden zal de Minister van Onderwijs voorstellen doen. Ieder beheerder van studiebeurzen moet jaarlijks over zijn beheer rekenschap geven. Indien geen beheerder vermeld wordt in de schenkingsakte zal de voornoemde Minister erin voorzien. Een dubbel van de rekening moet aan de afgevaardigde Staten van de Provincie, waar de zetel van de administratie gelegen is, worden overgemaakt.

Zowel de stichtingsakten als de akten van teruggave moeten ter griffie van de provinciale Staten in een speciaal register worden ingeschreven. Ieder nieuwe schenking wordt eraan toegevoegd. Het register is publiek. Betwistingen over de geschonken goederen, over het beheersrecht, het toekennen en het ontvangen ervan, worden aan de rechtbanken overgemaakt. Deze wijze maatregelen worden aangevuld met het besluit van 2 december 1823. Iedere stichting moet een of meer beheerders hebben, één ontvanger, provisoren. Indien deze niet voorzien zijn in de stichtingsakte, of in de akten van bij teruggave, zal de minister, op voorstel van de deputatie van de Staten, een openbare instantie uit de buurt aanduiden om de functie waar te nemen.

Wanneer de stichter de hoedanigheid van beheerder of van ontvanger beperkte in hoedanigheid, titel of functie, zal de voorlopige vervanging ophouden zodra er een nieuwe titularis is.

Wanneer de stichter niet voorzien had in het recht om een ambt te geven (collatierecht) zullen de provisoren zulks doen. Zij zullen in een van de meest verspreide en geschikte publieke tijdschriften aankondigingen plaatsen om geschikte kandidaten, ouders of andere belangstellenden te vinden. Zij zullen ze ontbieden en verslag uitbrengen aan de afgevaardigde Staten. Zo nodig zal de minister de aanstelling van de aangeduide ambtenaren bevestigen. In geval van moeilijkheden zal de minister een voorlopige oplossing treffen, tenzij het gerechterlijk geregeld is.

Bedelaarskolonies.

De heersende philantropische gedachte komt hier tot uiting. De voorwaarden voor opname van bedelaars worden contractueel geregeld. De som die per individueel geval moet betaald worden mag nooit meer bedragen dan 35 gulden per jaar.

Het reglement van de **weldadigheidssocieteit** werd per koninklijk besluit van 16 augustus 1822 goedgekeurd en aanbevolen. Ieder inwoner van België kon er lid van worden mits een jaarlijkse bijdrage van 2,60 gulden. De aldus verkregen gelden mochten in geen geval naar een ander doel gaan.

De weldadigheidssociëteit bood liefdadige personen de kans een behoeftige familie in een kolonie te plaatsen mits een jaarlijkse bijdrage van 1600 gulden. Deze som mocht ook door meer personen worden samengebracht. Het plaatsen van een behoeftige familie kon ook verkregen worden door jaarlijks 22 tot 55 gulden te betalen per geplaatste persoon. Indien het aantal leden van de geplaatste familie toenam werd de last per hoofd verminderd met 15 gulden. Men kon ook zes weeskinderen, of kinderen van arme ouders opnemen voor zover die kinderen jonger waren dan zes jaar en van goede gezondheid.

De gemeenten, de administraties van de weldadigheidsinstellingen en de liefdadige personen hadden samen het recht om de behoeftige families te plaatsen in een stenen huis met 3 ½ bonniers land. Het huis was ongeveer 8 aunes op 7,5 (± 9 op 8 meter) en bestond uit een woonplaats, een kelder, een zolder en een schuur, alsook stallingen voor twee koeien en schapen. Voor ieder koe moest men wekelijks vijf centen belasting betalen.

De weldadigheidsgemeenschap gaf ook klederen, meubelen en gereedschap om het land te bewerken. Dit werd beschouwd als een voorschot dat geleidelijk moest afgelost worden.